

nadele van hem die bedongen heeft en ten voordele van hem die zich verbonden heeft.

Zij verwijst even onterecht naar artikel 1157 van dit Wetboek, dat bepaalt dat, wanneer een beding voor tweërlei zin vatbaar is, men het veeleer moet opvatten in de zin waarin het enig gevolg kan hebben, dan in die waarin het geen gevolg kan teweegbrengen.

De omstandigheid dat geïntimeerde eenzijdig de modaliteiten en voorwaarden van de door haar verstrekte garantie heeft bepaald en vastgelegd, doet geen afbreuk aan de vorige vaststellingen en overwegingen.

21. Door in de gegeven omstandigheden te weigeren om de garantie vrij te geven in het voordeel van appellante, maakt geïntimeerde zich niet schuldig aan een gebrek aan

goede trouw noch aan rechtsmisbruik. Er is evenmin sprake van het miskennen van het rechtmatig vertrouwen van appellante.

OM DEZE REDENEN:

HET HOF, recht doende na tegenspraak,

Gelet op artikel 24 van de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken;

Verklaart het hoger beroep ontvankelijk doch ongegrond. Bevestigt het bestreden vonnis.

Veroordeelt appellante in de kosten van het hoger beroep, vastgesteld in haar hoofde op 210 euro, en tot het betalen aan geïntimeerde van een rechtsplegingsvergoeding van 1 080 euro.

Noot

Autonoom en abstract karakter van de bankgarantie op eerste verzoek: een tweesnijdend zwaard

Clément CLAESENS

Jean-Pierre BUYLE

Advocaten buyle legal

1. Inleiding. Het Brusselse hof van beroep herinnert in het geannoteerde arrest¹ aan de essentiële eigenschappen van de bankgarantie op eerste verzoek, met name haar autonoom, abstract en letterlijk karakter. Huidige noot kadert deze beslissing op beknopte wijze binnen de geldende principes inzake de bankgarantie op eerste verzoek.

2. Korte feitenschetsing. De bank schrijft een garantiebrief uit aan een verhuurder tot zekerheid van de nakoming van de verbintenissen van de huurder. De garantiebrief vermeldde uitdrukkelijk (i) onder welke voorwaarden de bank zich verbond en (ii) de vervaldag van de garantie. Volgens de garantiebrief gold dat in geval van vervroegde beëindiging van de onderliggende huurovereenkomst de bankgarantie ook eerder kwam te vervallen. In dat geval moest de bankgarantie worden afgeroepen ten laatste één maand na de datum van het vonnis waarin de huurovereenkomst ontbonden werd verklaard, of na de datum van de overeenkomst waarin partijen de ontbinding zijn overeengekomen. Gelet op de liquiditeitsproblemen van de huurder kwamen de huurder en de verhuurder overeen om

de huurovereenkomst voortijdig te beëindigen, en verbond de verhuurder zich om de garantie niet af te roepen zolang de huurder het overeengekomen afbetalingsplan respecteerde. Gezien enige betaling uitbleef, deed de verhuurder alsnog beroep op de bankgarantie, ruim na de in de garantiebrief bepaalde vervaldag. Het hof van beroep te Brussel oordeelde dat de afspraken tussen huurder en verhuurder niet aan de bank kunnen worden tegengeworpen, en dat de bank definitief bevrijd is in het geval de afroep niet gebeurde binnen de termijn vermeld in de garantiebrief. De door de verhuurder ingestelde vordering tot betaling van de bankgarantie werd bijgevolg afgewezen.

41. Autonoom en abstract karakter. In haar motivatie herhaalt het Hof de gevestigde basisprincipes inzake de bankgarantie op eerste verzoek: het gaat om een autonome, abstracte en onvoorwaardelijke waarborgverbintenis, die los staat van de onderliggende overeenkomst en volgens haar eigen bepalingen en afspraken moet worden afgehandeld². Het letterlijk karakter van de verplichting van de bank in het kader van een bankgarantie houdt in dat zij uitsluitend moet worden

1. Het besproken arrest heeft niet het voorwerp uitgemaakt van een voorziening in Cassatie.

2. Cass. 24 april 2009, RW 2010-11/31, p. 1301-1302; zie ook menige andere toepassingsgevallen, waaronder Brussel (9° k.) 5 november 2015, DA/OR 2016, afl. 2, nr. 118, 81-84; Brussel (9° k.) 28 mei 2009, JLMB 2009, afl. 39, 1867-1872; Rb. Kh. Leuven 18 mei 2004, RDC-TBH 2006, afl. 1, 106-108; Rb. Kh. Brussel 5 februari 1996, RW 1996-97/1, 1263.

beoordeeld op basis van de precieze bewoordingen van de verstrekte garantie³. Het autonoom en abstracte karakter van de verbintenis van de bank houdt in dat deze wordt losgekoppeld van de onderliggende rechtsverhouding⁴. Conform deze principes oordeelde het hof van beroep in dit geval dat de tussen de huurder en de verhuurder gemaakte afspraken, waaronder de uitgestelde afroep van de bankgarantie, niet aan de bank kunnen worden tegengeworpen.

3. Functie van de bankgarantie. Een eerste verklaring voor deze eigenschappen vindt men in de functie zelf van de bankgarantie op eerste verzoek: zij beoogt de begunstigde te beschermen tegen de slechte uitvoering van de onderliggende overeenkomst, in dit geval de niet-betaling van de huurgelden.⁵ Haar doel is om de schuldeiser een zekerheid te verstrekken met dezelfde doeltreffendheid als een eenvoudige storting van een waarborgsom in handen van de schuldeiser, met het voordeel dat zij geen impact heeft op de kasmiddelen van de schuldenaar⁶. Zodra de voorwaarden hiertoe zijn vervuld, heeft de begunstigde zonder meer recht op de afroep van de garantie, behoudens manifeste fraude, rechtsmisbruik, of strijdigheid met de (internationale) openbare orde (“*pay first, discuss later*”)⁷.

4. Rechtszekerheid en bescherming. Voorts is het letterlijk karakter van de bankgarantie ingegeven door de rechtszekerheid: de bank gaat immers een absolute betaalverbintenis aan ten aanzien van een derde-begunstigde en zal aan de hand van de bewoordingen in de garantiebrief misbruik of fraude trachten te beperken. Omgekeerd geldt ook dat de opdrachtgever van de garantie niet wenst dat zijn garant de afroepmodaliteiten soepel gaat interpreteren en desgevallend onterecht tot betaling overgaat. Het letterlijk, autonoom en abstract karakter van de bankgarantie beoogt dus eveneens de opdrachtgever te beschermen: wanneer de bank met miskennis van de bepalingen in de garantiebrief overgaat tot betaling, verliest deze haar

verhaalsrecht op de opdrachtgever.⁸ Deze overweging had het hof ook in haar motivatie kunnen opnemen: indien de bank in dit geval de bankgarantie effectief zou vrijgeven in het voordeel van de verhuurder – tegen de letterlijke bewoordingen van de bankgarantie in – dan zou zij haar verhaalsrecht tegen de opdrachtgever (huurder) verliezen⁹.

De bank beschikt over weinig verweermiddelen tegen deze strenge sanctie. Ten eerste geldt de niet-tegenstelbaarheid van de (latere) afspraken tussen de opdrachtgever en de begunstigde aan de bank in twee richtingen: ook de bank kan zich hierop niet beroepen wegens het autonoom en abstract karakter van de bankgarantie. Zij kan dus noch voordelen putten uit, noch benadeeld worden door de onderliggende verhouding. Ten tweede zou een beroep op rechtsmisbruik weinig kans van slagen hebben: volgens het Hof van Cassatie kan een eventueel rechtsmisbruik door de opdrachtgever bij zijn verweer tegen de regresvordering enkel beoordeeld worden op de wijze waarop de opdrachtgever zijn uit de garantieovereenkomst voortvloeiende rechten ten aanzien van de garant uitoefent, met abstractie van de verhouding tussen de opdrachtgever en de begunstigde van de bankgarantie¹⁰.

5. Conclusie. In het becommentarieerde arrest werd het autonoom, abstract en het letterlijk karakter van de bankgarantie op eerste verzoek nogmaals bevestigd. Aangezien de afroep van de bankgarantie niet gebeurde binnen de termijn vermeld in de garantiebrief oordeelde het hof dat de bank definitief ontslagen is van haar betalingsverplichting, ondanks de andersluidende afspraken tussen de opdrachtgever en de begunstigde. Bovendien past het om de bank vrij te stellen van haar betalingsverplichting in alle gevallen waarin niet voldaan is aan de voorwaarden uit de garantiebrief, gezien de bank in deze gevallen haar verhaalsrecht tegen de opdrachtgever zou verliezen.

De beslissing van het hof kan om deze redenen dan ook worden bijgetreden.

3. R. STEENNOT, “Het letterlijk karakter van de bankgarantie” (noot onder Antwerpen 1 juni 2017) *RDC-TBH* 2018, afl. 4, 384; I. COLPAERT, “Bankgaranties, dekt de vlag dekt de lading wel? Ceci n’est pas une garantie bancaire” in *Actualités en droit commercial et bancaire*, Brussel, Larcier, 2017, p. 163.
4. Het abstract karakter houdt niet in dat de verbintenis van de bank geen geoorloofde oorzaak zou hebben, cf. J. VAN RYN en J. HEENEN, *Principes de droit commercial*, IV, Brussel, Bruylant, 1988, 521; L. CORNELIS, *Algemene theorie van de verbintenis*, Antwerpen, Intersentia, 2000, 151.
5. J. VAN RYN en J. HEENEN, *Principes de droit commercial*, IV, Brussel, Bruylant, 1988, 515; J. BAECK, “De bankgarantie op eerste verzoek- eerst betalen, dan reclameren en recupereren” (noot onder Cass. 28 juni 2012), *RDC-TBH* 2013, afl. 3, 192.
6. J.-P. MATTOU, *Droit bancaire international*, Parijs, Revue Banque Edition, 2009, 208; M. DELIERNEUX en C. CENTNER, “Les nouvelles Règles Uniformes de la CCI applicables aux garanties sur demande (URDG 758) un nouvel instrument à intégrer dans la pratique belge des garanties”, *RDC-TBH* 2011, afl. 3, 216; A. DESPONTIN, “Les exceptions à l’appel à la garantie bancaire à première demande”, *JT* 2014, 619.
7. Cass. 28 juni 2012, *RDC-TBH* 2013, afl. 3, 189-193, noot J. BAECK, “De bankgarantie op eerste verzoek- eerst betalen, dan reclameren en recupereren”; D. PHILIPPE, “Garantie à première demande et charge de la preuve” (noot onder Cass. 28 juni 2012), *DA/OR* 2012, afl. 103, 382; W. VAN GERVEN, *Verbintenisrecht*, Leuven, Acco, 2006, 145-146; P. DE VROEDE, M. FLAMÉE, “Les garanties à première demande”, *TPR* 1982, 370-373; S. PIEDELIÈVRE, *Droit bancaire*, Parijs, Presses Universitaires de France, 2003, 489, nr. 577.
8. Cass. 24 april 2009, *RW* 2010-2011/31, p. 1301-1302; Antwerpen, 1 juni 2017, *RDC-TBH* 2018, afl. 4, 381-385, noot R. STEENNOT, “Het letterlijk karakter van de bankgarantie”; E. WYMEERSCH, “Garanties op eerste verzoek”, *TPR* 1986, 479.
9. In een zaak waarbij de afroep van een bankgarantie de bank één dag te laat bereikte werd deze reden door het hof van beroep te Antwerpen wel uitdrukkelijk in haar motivatie opgenomen. Cf. Antwerpen 1 juni 2017, *RDC-TBH* 2018, afl. 4, 381-385, noot R. STEENNOT, “Het letterlijk karakter van de bankgarantie”.
10. Cass. 24 april 2009, *RW* 2010-2011/31, p. 1301-1302, met noot E. NORDIN, “Het abstract, autonoom en letterlijk karakter van de bankgarantie op eerste verzoek”, *RW* 2010-2011/31, 1282-1290.